

Fotoskolan: Film

Så gör du film med systemkameran

Med filminspelningsfunktionen inbyggd i systemkameran går det snabbt och enkelt att skifta från stillbild till filminspelning. Och med tillräckligt stora minneskort kan du få med dig en bra blandning av båda från fototillfället.

text _____ **Amy Lagerman**   foto _____ **David Einar**

Med kompaktkameror har man kunnat spela in film i några år. Men det var först när Nikon D90 kom i augusti 2008 som filminspelning blev möjlig med en systemkamera. September samma år följde Canon exemplet med Eos 5D Mark II. Men jämfört med Nikon D90 hade Canon Eos 5D Mark II bättre och mer avancerad filmning på flera punkter. Bland annat är bildkvaliteten högre med högre upplösning och effektivare komprimering. Sedan dess har de flesta kameraleverantörerna kompletterat sina serier av systemkameror med någon form av filminspelningsmöjlighet.

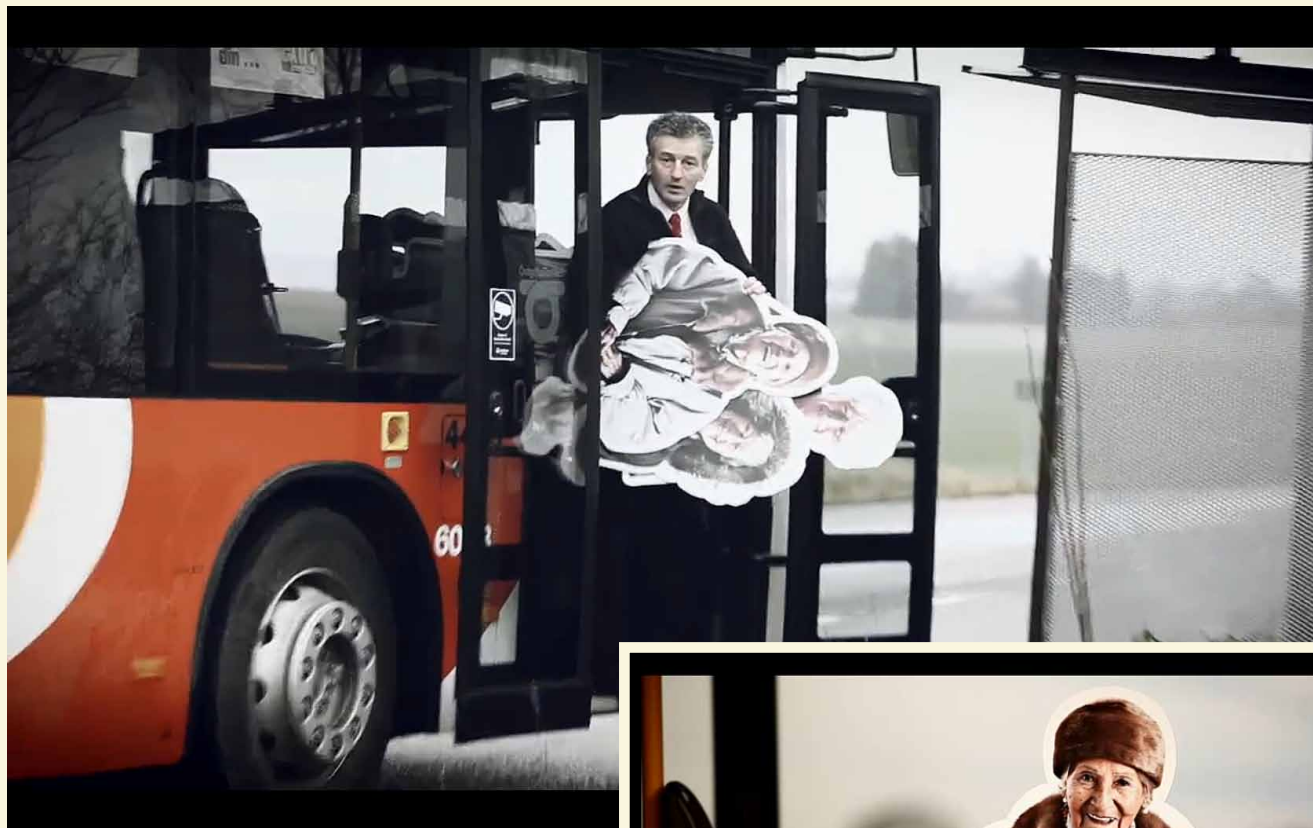
NÄR SYSTEMKAMERORNA UTRUSTADES med filminspelningsmöjligheter var det några som muttrande ifrågasatte varför det skulle vara nödvändigt. Det fanns ju videokameror. Fast även om videokamerorna ständigt blir bättre och billigare är det ändå ytterligare en pryl som ska bäras med. Med facit i hand har det visat sig att användarna gillar möjligheten att välja mellan stillbild och film. Särskilt som filmsekvenserna faktiskt blir ruskigt bra. Högupplösta inspelningar kan utan problem visas på en tv, varför även professionella reklamfilmare använder sig av till exempel Canon Eos 5D Mk II.

Eftersom filmredigeringsprogrammen också blir mer anpassade för den vanliga användaren är det numer förhållandevis lätt att skapa riktigt avancerade filmer.

Det viktigaste är att tänka efter före. Besvara först frågan »vad ska filmen användas till«. Gör sedan en storyboard där du visualiserar hur du vill att filmen ska se ut. Ska den illustrera en känsla? Ska den berätta en historia? Vilka detaljer ska den i så fall visa, och vilka miljöer behöver du leta upp? Viktigt att tänka på är också att redan från början planera både start och slut.

Eftersom du ska klippa ihop filmen i efterhand måste du inte filma kronologiskt, men det är riktigt irriterande att i efterhand upptäcka att du saknar material. Rör det sig dessutom om ett betalt uppdrag kan du i värsta fall tvingas betala ett extra inspelningstillfälle ur egen ficka.

Om du redan från början arbetar effektivt blir det enklare att behålla överblicken när du ska redi-

ANVÄND HUMOR

Ett gott skratt förlänger livet. I filmerna för Östgotatrafiken kommuniceras buskapet med glimten i ögat.

gera materialet. När filerna är överförda till datorn är det en god idé att göra en snabb genomgång. Radera misslyckade tagningar direkt, och sortera in reservklipp i en separat mapp. Då blir det enklare att se totalbilden, och redigeringen går snabbare.

FOTOGRAFEN DAVID EINAR i Linköping var en av de första i Sverige som fick tag i en Canon EOS 5D Mark II. Efter en testperiod uppe i Åreskutan var han fast i filmningen, även om tekniken kändes tung i början.

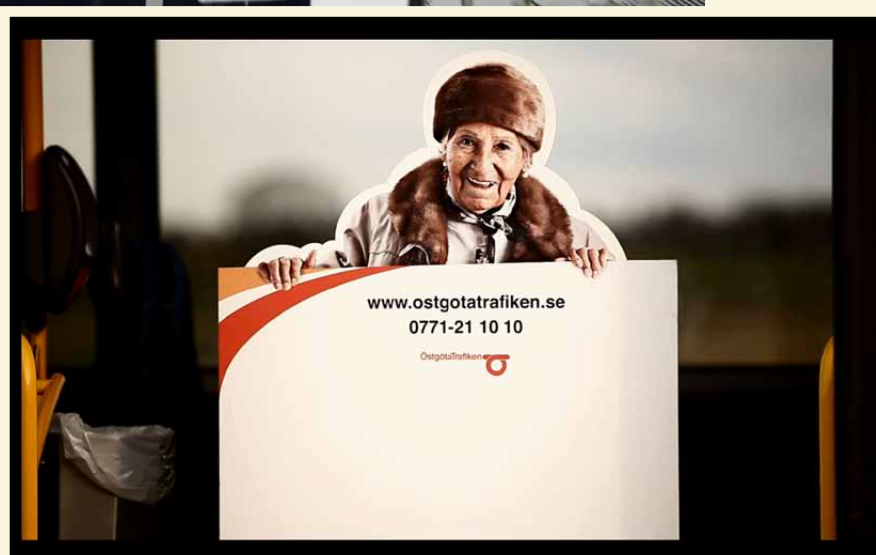
–I Firmware 1 var allt låst, man kunde bara filma i auto. Tack vare generösa tips på internet lärde jag mig hur jag kunde jobba runt problemen, som till exempel att hålla handen för objektivet och sen läsa exponeringen.

När sen filmen *Reverie* som Vincent Laforet spelade in med EOS 5D Mark II publicerades på internet blev David ytterligare taggad.

–Jag tänkte »shit, det där kan jag också lära mig«.

Sedan dess har David spelat in flera filmer med systemkameran. Som professionell fotograf har han tillgång till fler resurser, men med en gnutta fantasi och ansträngning går det att komma rätt långt på liten budget.

–Jag använder mig flitigt av sociala nätverk. Till exempel har jag bildat en grupp på Facebook som är öppen för alla. När jag sen behöver en viss modell, en viss bil eller en viss miljö skickar jag ut en fråga. I de allra flesta fall känner någon en mormor som skulle passa, eller äger just en sån bil, eller har passerat den exakt rätta stugan. Folk är otroligt hjälpsamma och tycker oftast att det är jättekul att få hjälpa till och synas.

FILM:

OSTGOTATRAFIKEN

LÄNK TIPS: WWW.VIMEO.COM/8329413

David Einar och hans kollega Ulf Textorius är en del av nätverket Linkin media. I samma lokaler sitter även en reklambyrå, som fick i uppdrag att göra reklam för Östgotatrafiken. Tanken var att på ett humoristiskt sätt informera om att kontanthanteringen skulle försvinna från bussarna. Man valde att spela på lekfullheten mellan orden tanter och kontanter i två korta sketcher.

David fotograferade rekvisitan – några äldre damer och sedlar – som printades ut och monterades på kapa. Under tiden var formgivaren ute på vägarna och letade reda på den perfekta vägen, tog några kort med mobilen och visade sedan bilderna för resten av projektgruppen. En storyboard skissades upp som visade vilka scener och dialoger som skulle filmas.

Det David trodde skulle bli det största problemet var vibrationerna i bussen. Med stativ skulle bilden bli stadig, men den fick inte bli för stadig. Det var viktigt att låta lite skak vara med för att förmedla en känsla av fart. På ett vanligt trebenstativ fälldes endast det ena benet ner. Det gav precis rätt effekt.

För att få en snygg sekvens av bussen när den sväng- >

Sök efter filmer på internet. Och dela med dig av dina. Det finns flera forum där du kan spara dina filmer, dela med dig av tips, eller få hjälp med sådant du undrar.

TA TILLVARA KÄNSLAN

När David skulle filma i en rullande buss ville han förmedla känslan av att bussen rörde sig, samtidigt som bilden inte fick skaka för mycket. Ett vanligt stativ löste problemet.

Anpassa objektivet till känslan som du vill förmedla i filmen. Men se upp. Ett superskarpt objektiv kan ta bort den filmistiska känslan.

de av till en hållplats monterade David upp en räls vid sidan av vägen och följde rörelsen med kameran.

–Som vid allt foto handlar det om att gå runt och kolla efter de bästa vinklarna. När jag filmar använder jag gärna 70–200 millimeter eftersom det ger ett snyggt utsnitt och skärpedjup. Man behöver inte ha många objektiv, det är bättre att satsa på några riktigt bra.

Men alla objektiv är inte riktigt lämpade för film. –Ta till exempel Canon 85 millimeter/1,2. Det är underbart att fota med, men spelar man in film med det blir filmen nästan överskarpt. Just skärpan tar bort filmkänslan.

Med små medel kan man förändra känslan helt och hållet i bilden. Ett enkelt sätt att föra fram handlingen i filmen är att göra snabba klipp mellan scenerna. Ett annat är att leka med fokuseringen och skärpan. Men lagom är bäst. Låt inte effekterna ta över funktionaliteten. Och träna på att döda älsklingarna. Den glidande bussekvansen klippets bara

in under en kort halvsekund.

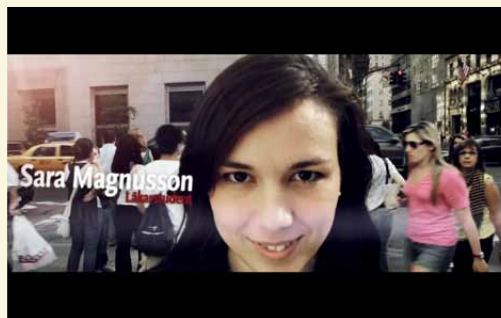
En annan viktig del av filmen är ljudet, oavsett om det är en dialog, musik eller bakgrundsljud som ska höras. Ljudupptagning på plats i miljö är ofta en billig och enkel lösning för att ljudsätta en film och används redan flitigt av pressfotografer när de skapar bildspel. Men det är värt att testa kamerans ljudkvalitet innan filmen ska skjutas i skarpt läge.

–Man kan ta upp ljudet direkt med 5D Mark II. Fast om man använder ett objektiv med inbyggd bildstabilisering blir ljudet oftast inte särskilt bra, för ljudet från objektivets motor spelas in. Eos 5D Mark II kompenserar dessutom tystnad med brus. Själv föredrar jag att spela in ljudet separat.

Syftet med filmerna var att sätta igång en snackis. Humor har stor genomslagskraft, och sätter sig kvar i publikens minne. När den används rätt.

–Ett begravningsföretag kanske ska välja ett annat sätt att kommunicera ut sitt budskap på. _____ >

RES BORT

En resa till annan ort kan tillföra inspiration och energi. Och förenas klippen i samma film kan resultatet bli extra spännande.

FILM: HÄLSO UNIVERSITETET

LÄNK TIPS: WWW.VIMEO.COM/7724902

När David skulle filma en reklamfilm för Hälsouniversitetet hade projektgruppen nöjet att filma i både Linköping och New York. Teamet följde Sara som studerade på Hälsouniversitetet och gjorde sin praktik i New York.

–Det är stor skillnad att filma borta. I en ny stad är allt nytt och häftigt och vackert och man vill filma överallt. I en känd miljö är det lätt att bli hemablind.

I reklamfilmen presenteras delar av informationen genom intervjuer. Just dialoger är ett tillfälle som är lätt att röra ihop för åskådaren.

Ett enkelt knep för att hålla ihop samtalet är att konsekvent filma från samma sida. Du ställer dig helt enkelt bredvid den andra personen och filmar över axeln. När det är dags att låta den andra personen komma till tals tar du ett steg rakt fram och filmar från den andres axel. Undvik att filma från alltför många vinklar eftersom det drar bort fokus från vad som sägs. >

SOM PÅ RÄLS

Räls kan vara både svårt och dyrbart att få tag i. På internet finns flera tips på hur du bygger egna smarta och användbara lösningar.

TESTA OLIKA UTSNITT

Filma olika varianter av en scen medan du har tillfället. Passa på att bryta mot traditionella kompositionsregler och lägg in udda utsnitt som kontrastklipp.

Ofta är personerna framför kameran nervösa och inte helt avslappnade. Att investera tid på att prata en stund och få dem att slappna av gör stor skillnad på slutresultatet.

FILM:

STÅNGÅSTADEN

LÄNK TIPS: FOTOGRAFDAVIDEINAR.BLOGSPOT.COM/2009/11/HUMAN-RESOURS-PA-STANGASTADEN.HTML

När du filmar människor finns det en hel del att tänka på. Inte minst på personerna som ställer sig framför kameran. Att få en intervjuperson att slappna av och agera naturligt framför kameran är en konst i sig, även om du har stor hjälp av att filma med en systemkamera. När David filmade presentationsmaterialet för Stångåstaden fick han möta två personer i företaget som inte var särskilt vana att stå framför kameran.

–Både Viktor och Eva var nervösa inför filmningen, så vi gjorde intervjuerna i perioder. I filmerna pratar de fritt ur hjärtat, men för att hjälpa dem på traven ställde projektledaren frågor som de fick besvara. I redigeringen klippte vi helt enkelt bort frågorna.

David följde båda huvudpersonerna under en hel dag och filmade dem såväl i deras arbete som i deras privata miljöer.

–När vi klippte ihop materialet gjorde vi en avvägning av vad som skulle visas. Båda två hade visat oss stort förtroende som lät oss följa med, och vi balanserade personligt mot att bli alltför närgångna.

Att bli mer personlig är enklare med en systemkamera än med en traditionell filmkamera. En systemkamera är mindre skrämmande, och lättare att »glömma bort«.

–Om någon skulle säga eller göra fel, och är ovan att stå framför kameran, slappnar de av snabbare när vi lugnt säger att det inte spelar någon roll, att de helt enkelt kan börja om. Många har en bild

av att det blir hemskt besvärligt och jobbigt med omtagningar. Men med den digitala tekniken låter man ju bara kameran stå på.

När David spelade in filmen på kontoret använde han två Canon Eos 5D Mark II, objektiven 70-200mm och 50mm, samt en två meter lång glidräls där ena kameran fästes.

–Till inklippsbilderna filmade jag hennes händer när hon håller i en penna, och när hon korsar fötterna. Vi fick dessutom visa några av hennes privata familjebilder, något som gjorde filmen ännu mer nära.

Båda filmerna är fotade i färg, men i redigeringen omvandlade David filmen till svartvitt.

–Det är synd att det inte går att filma i råformat med 5D Mark II, men av vad jag kunnat läsa mig till på olika forum kanske det förändras i nästa version. Jag hoppas på det. >

FILM: MÄRVEL

LÄNK TIPS: WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=UDYCSIIQMD0

I Märvels musikvideo *A pyrrhic victory* får vi följa en hästmän och en elefantman när de gör sig i ordning inför en konsert. Den är både underhållande och bisarr.

–Det här är den första musikvideon jag gjorde och det började mest som ett test av kameran. Jag hade precis fått den och vi hade fredagsöl på jobbet. En av kollegorna drog fram två hästmasker, och utifrån det växte en hel video fram. I dag hade jag gjort klippen snabbare och med en annan kolorering, men när gruppen Märvel turnerade i Tyskland gjorde just videons färgsättning stor succé.

Att låta fantasin flöda och släppa på sina begränsningar kan ge spännande historier, särskilt om man lyckas glömma bort praktiska detaljer som budgetar.

Ta hjälp av sociala nätverk. Folk är ofta mycket hjälpsamma och tycker dessutom att det är kul att synas. Satsa på snygg budget om du inte har mycket pengar.

–Det fanns inget vinstsyfte när jag gjorde den här filmen, och vi spelade in den med hjälp av kontaktnätet på internet när vi hade tid. Sen tog det ungefär en och en halv dag för mig att klippa ihop den.

När David spelade in filmen använde han i princip endast dagsljus och lite B-ljus.

–Fast jag inte alls gillar den till filminspelning använde jag objektivet 24-70 millimeter. Eftersom vi skulle visa två karaktärer valde vi att placera dem i miljö på varsin sida av bilden, och eftersom vi jobbade i trånga miljöer var vidvinkligt nödvändigt.

I filmredigeringen får man ägna extra tid åt att synka klippen med ljudet. För att hämta inspiration finns det mängder av musikvideos på bland annat youtube.com. Men se upp så att du inte tar på dig för mycket. Börja med ett mindre projekt och se om det är roligt först. >

Filmen börjar med en storyboard där du bestämmer vad filmen ska handla om och hur du ska berätta. Först därefter funderar du över budget och hur filmen ska genomföras.

DET FINNS EN UPPSJÖ FILMREDIGERINGSPROGRAM.

Du kan välja mellan gratisversioner och de som kostar allt ifrån några hundra kronor till flera tusen. Innan du beslutar dig för vilket program som passar dig bör du leta efter information på internet. Ofta kan du ladda hem en testversion.

FILM:

NORMAN CAVAZZANA

LÄNK TIPS: WWW.FOTOGRAFDAVIDEINAR.BLOGSPOT.COM/2009/10/BAKOM-KULLISSERNA-FRAN-NORMAN-JOBBET-I.HTML

När agenturen Söderberg skulle promota modefotografen Morgan Norman och art directorn Marco Cavazzana tog de med Davids hjälp fram en film. En enkel kuliss byggdes upp i en studio och när filmen var färdiginspelad tankade David upp materialet direkt på Marcos dator.

–Filmen är ett kidnappningsdrama och det var agenturen som kom på idén. Vanligtvis redigerar jag mitt material själv, men i just det här fallet handlade det om en vänskapstjänst.

Davis visste att filmen skulle få en konstnärlig touch i efterarbetet.

–Morgan och Marco sitter fastbundna och en avantgardisk figur i venetiansk mask kidnappar dem. Filmen växer varje gång man ser den, och den hade bra genomslagskraft.

PROMOTIONFILM

Tjänster och gentjänster. David hjälpte Norman Cavazzana att spela in råmaterialet till en film. Tack vare en kreativ filmeditering räckte en enkel kuliss hela vägen.

DAVID EINAR: FOTOGRAF

FOTO: EINAR & TEXTORIUS AB

Född 1985.

Bor Linköping.

Fotoutrustning 2 st Canon Eos 5D Mark II, diverse objektiv från Canon. Glide Track, Merlin Steadycam. Ljudupptagningen sker separat med Olympus LS-10, Sennheiser-myggor, Røde bommick + extra inhyrd utrustning beroende på produktion.

ULF BJÖRNSSON: 3D ANIMATÖR OCH KREATÖR

FOTO: EINAR & TEXTORIUS AB

Född 1981.

Bor Linköping.

Post produktion Mac med programmen Final Cut Pro, Apple Color, After Effects, Autodesk 3ds Max, etc.

David och Ulf äger företaget Einar & Textorius AB som är delägarbolag i produktionsbolaget Linkin Media AB, där de ansvarar för affärsområdet Foto/Film/3D. Deras bilder och filmer är publicerade på www.vimeo.com/linkinmedia.

SYSTEMKAMEROR SOM FILMAR

Canon Eos 1D Mark IV	1920x1080 H.264
Canon Eos 500D	1920x1080 H.264
Canon Eos 550D	1920x1080 H.264
Canon Eos 5D Mark II	1920x1080 H.264
Canon Eos 7D	1920x1080 H.264
Nikon D300s	1280x720 motion-jpeg
Nikon D3s	1280x720 motion-jpeg
Nikon D5000	1280x720 motion-jpeg
Nikon D90	1280x720 motion-jpeg
Olympus E-P1	1280x720 motion-jpeg
Olympus E-P3	1280x720 motion-jpeg
Olympus E-PL1	1280x720 motion-jpeg
Panasonic Lumix DMC-GF1	1280x720 AVCHD Lite
Panasonic Lumix DMC-GH1	1920x1080 AVCHD Lite
Pentax K-7	1536x1024 motion-jpeg
Pentax K-x	1280x720 motion-jpeg
Samsung NX10	1280x720 H.264

H.264 är ett högupplöst filformat som även kallas för Advanced Video Coding (AVC). Den är effektivare än Motion-jpeg eftersom den tittar på skillnaderna i bildrutorna.

Motion-jpeg eller MJPEG, är en komprimeringsstandard för video där varje enskild bild komprimeras med JPEG-standard.

AVCHD Lite (Advanced Video Coding High Definition) är ett format för inspelning av högupplösta filmsekvenser och är ett varumärke från Panasonic och Sony. Formatet är än så länge svårare att spela upp i datorn. Därför finns möjligheten att spela in i motion-jpeg med Panasonicmodellerna.